

Годишен извештај
2009

Визија

ХЕРА се залага за свет во кој сексуалните и репродуктивните права се загарантирани и каде сите мажи, жени и млади се здрави и слободни, славејќи ја сексуалноста и различноста како појдовен животен принцип.

ВРЕДНОСТИ

- Х.Е.Р.А. верува дека сексуалните и репродуктивните права се нераскинливи од останатите човекови права и секоја индивидуа треба да го ужива правото на негова/нејзина сексуална слобода, идентитет, и право на пристап до СРЗП информации и сервиси.
- Х.Е.Р.А. верува дека правото за слободно одлучување е легитимна потреба на секоја индивидуа да донесува одлуки за неговото/нејзиното тело, живот и сексуално и репродуктивно здравје
- Х.Е.Р.А. верува дека сексуалните и репродуктивните права се неопходни за да се ужива во високи стандарди на ментална, физичка и социјална благосостојба
- Х.Е.Р.А. целосно ги препознава и почитува потребите и грижите на младите, ранливите и маргинализираните групи, вклучувајќи ги и луѓето кои што живеат со ХИВ/СИДА, нивното СРЗП и се заложува на нивна имплементација
- Х.Е.Р.А е организација на волонтери која стимулира младинско учество во имплементацијата на нејзината мисија и цели.
- Х.Е.Р.А. верува дека подобрувањето на сексуалното и репродуктивно здравје и права е возможно единствено преку соработка и заедничка заложба од страна на секој значаен фактор во државата, како владините и невладините организации, и организациите на граѓанското општество и институции.

МИСИЈА

Х.Е.Р.А. се стреми во остварување на основното човеково право на жените, мажите и младите да бидат правилно информирани и имаат соодветен пристап до квалитетни и доверливи услуги за да можат слободно да го остваруваат својот избор во однос на сексуалноста, превенцијата, грижата и третманот од сексуално преносливите инфекции и ХИВ, вклучувајќи и целосна заштита на правата на лицата кои живеат со ХИВ/СИДА и нивните најблиски, контрацепцијата, безбедниот и легален абортус, сексуалните и репродуктивните права.

ВОВЕД

Задоволство ми е да ви го претставам годишниот извештај на Х.Е.Р.А. за 2009 што ги сумира нашите достигнувања за оваа година. Можам да подвлечам дека 2009 година беше многу интензивна и за среќа успешна година за Х.Е.Р.А. што ни овозможи да продолжиме и да ја подобриме нашите тековни активности и програми, особено во полето на обезбедување на услуги и пристап до сексуално образование. Така 2009 е година каде што Х.Е.Р.А. се позиционираше не само како организација која обезбедува сервиси туку и како организација која има капацитети и силни лобисти за поддршка на СРЗ и сексуални права. Во насока на подобрување на транспарентноста и програмскиот менаџмент многу напори беа направени во делот на градење капацитети за Менаџментот и Управувањето. Имајќи го предвид претходно кажаното Х.Е.Р.А. ја усвои Првата напишана Стратешка рамка (2009-2013) и разви неколку важни политики поврзани со човечките ресурси, вклучувајќи ја и ХИВ/СИДА политика на работно место која што е прва од ваков тип во Р. Македонија демонстрирајќи ја заложбата на Х.Е.Р.А. за поддршка и охрабрување на луѓето кои што живеат со ХИВ/СИДА да уживаат во нивните фундаментално право на вработување како и сите други и тоа не само во рамките на асоцијацијата туку секаде. Така Х.Е.Р.А. ќе се заложува за промовирање на оваа политика да биде признаена секаде во невладините организации, приватниот сектор и владините институции.

2009-та исто така е година во која ние прославуваме 15 годишнина од Меѓународна Конференција за Развој на Населението (ICPD, Каиро, 1994) круцијален настан и иновација во сексуалното и репродуктивно здравје и права. За донесувањето на Меѓународна Конференција за Развој на Населението на национално ниво Х.Е.Р.А. беше инволвирана во различни кампањи и активности за застапување во соработка со Невладини Организации и Владини Институции за да направи дополнителни напори за унапредување на пристапот до информации и услуги за сексуално и репродуктивно здравје, особено за младите.

Поврзано со оваа тема во јуни беше организирана младинска конференција која доведе 30 млади претставници од повеќе од 20 НВО, млади активисти од политичките партии и претставници на медиумите кои ја донесоа Декларацијата именувана “Вклучи се сексуални права за сите”, документ кој ја повикува Владата на Р. Македонија да ги почитува своите заложби поврзани со сексуалното и репродуктивно здравје и права кои произлегуваат од ратификацијата на Меѓународните договори и националната легислатива која ги препознава сексуалните и репродуктивните права и потреби на младите. Дополнително беше организирана првата Парламентарна јавна расправа за сексуално и репродуктивно здравје на младите луѓе во соработка со Парламентарната комисија за еднакви можности за жените и мажите и на која Македонските парламентарци заклучија дека напорите за воведување на сексуално образование во училиштата и подобрување на пристапот до младински сервиси треба да е приоритет во развивањето на политики. Уште поважно е дека Х.Е.Р.А. за прв пат беше носител на истражување на потребите за воведување на сексуално образование и истражување на

СРЗ темите со цел да се добие појасна слика за знаењето и ставовите на сите релевантни фактори за воведување на предмет сексуално образование во училиштата. Ова истражување укажа на позитивно размислување за воведувањето на сексуалното образование кај сите релевантни фактори. Резултатите од истражувањето ќе се искористат како алатка во 2010 за лобирање за воведување на сексуално образование во училиштата базирано на пристапот за човекови права.

Х.Е.Р.А превзема главна улога во креирањето на силно граѓанско општество кое ќе опозиционира на анти - абортус движењето во Македонија. Декларацијата за абортус потпишана од 41 асоцијација за време на конференција организирана од Х.Е.Р.А. и 4 други невладини организации демонстрираше силна граѓанска подршка за заштита на правото на жената самостојно да одлучува за нејзиниот живот, здравје и физички интегритет. Поради силното граѓанско движење во период од 6 месеци (јануари- јуни) Владата ја намали анти -абортус активностите и ја намали медиумската кампања за штетните последици од абортусот.

Значаен настан во 2009 е преводот на Декларацијата за сексуалните права на Меѓународната федерација за планирање родителство која што за прв пат ги наведува сексуалните права како концепт од човековите права. Оваа публикација се појави во многу важен момент за Македонското општество, во година кога едностраната дискусија за сексуални права беше отворена и конзервативните верувања на десно ориентирана влада и беа јасно искажани и доведоа до создавање на предрасуди кај пошироките народни маси. Така Х.Е.Р.А ја увиде важноста од овој документ и претставува силна алатка за лобирање за сексуални права и човековите права генерално земено.

Во полето на ХИВ едно поголемо достигнување е формирањето на неформална група од 10 луѓе кои живеат со ХИВ/СИДА проследена со градење на капацитети за општествена мобилизација на оваа група. Исто така значајно е тоа што довербата помеѓу луѓето кои живеат со ХИВ/СИДА и вработените во Х.Е.Р.А. се зацврсти, земајќи во предвид дека претходно Х.Е.Р.А нема иницирано некакви структурирани активности што би ги стимулирало луѓето кои живеат со ХИВ/СИДА да се активираат во општеството. Пред формирањето на оваа група Х.Е.Р.А. изврши истражување помеѓу клиентите на ХИВ советувалиштето со цел идентификација на тоа како може да се подобри социјалниот и здравствениот статус на ЛШЖХС и да се осигура подобар квалитет на животот. Истражувањето покажа дека најголем дел од ЛШЖХ имаат позитивно мислење за понатамошна комуникација со други лица кои живеат со ХИВ/СИДА.

За крај горди сме што Х.Е.Р.А. беше акредитирана како полноправна членка на Меѓународната федерација за планирање родителство оваа година. Ова претставува голем успех, но и одговорност за Х.Е.Р.А. да продолжи со напорна работа и да осигура квалитет и посветеност во полето на сексуално и репродуктивно здравје за сите луѓе со посебен акцент до ранливите групи и младите.

Би сакал да се заблагодарам на нашите волонтери, вработени, донори и сите наши подржувачи за напорната работа и довербата во нас и очекуваме уште една успешна година.

Бојан Јовановски

Извршен Директор

Млади и Адолесценти

ЦЕЛ: сите млади и адолесценти се свесни за нивните сексуални и репродуктивни права што им овозможува слободен и информиран избор и активно да ги уживаат своите права

Како поголемо достигнување во ова поле е програмата за машко сексуално и репродуктивно здравје. Интензивен три месечен курс на две групи од млади луѓе, момчиња во училиште и млади Роми овозможи 15 млади луѓе да добијат знаење и вештини за СРЗ, како да ги подобрат ставовите и практиките во однос на родовите улоги и да го намалат ризикот од добивање на СПИ. Програмата вклучува различни аспекти на машкото сексуално и репродуктивно здравје и е издизајнирана според најдобрите практични алатки на МФПР и Промундо. Искуството добиено за време на имплементирањето на оваа програма покажа дека машкото СРЗ е запоставено и дека е потребен напор може за да се соберат момчиња и да се работи на нивните вештини да донесуваат информирани одлуки за нивната сексуалност и да промовираат родово-базиран пристап. Дополнително 10 работилници со машки, со посебен акцент на момчиња од рурални средини беа организирани и со нив се опфатија 130 момчиња кои добија информации за контрацепција и правата поврзани со абортус. За време на истите на момчињата демонстрираа отвореност да разговараат на овие теми за време на работилниците. Евалуацијата од работилниците укажа на потребата од информации за контрацепција и од друга страна покажа дека кога станува збор за контрацепција момчињата се осетливи и немаат недоразбирања поврзани со правата за абортус особено за правото на жената да ја прекине бременоста.

Х.Е.Р.А исто така спроведе анкета помеѓу младите девојки кои ги користат услугите за СРЗ/ХИВ за да добиеме подобра слика за ставовите и практиките за контрацепција и абортус со цел да се адаптираат постоечките програми за тренинг да кореспондираат со потребите на младите девојки.

Извештајот од анкетата покажа дека младите девојки се недоволно информирани за законските одредби за абортус, не го разбираат концептот за двојна заштита и ургентна контрацепција и сеуште имаат митови и дезинформации за абортус и модерна контрацепција. Исто така девојките не се секогаш се свесни за нивните сексуални права и тоа ги прави немоќни да ги практикуваат.

Х.Е.Р.А успешно имплементираше мал гранд од Програмата за Развој на Обединетите Нации за педесет годишнината од Декларацијата за човекови права каде што 500 Роми беа обучени за човековите права и ООН декларацијата, со фокус на сексуалните и репродуктивни права. Проектот се однесуваше и на градење на капацитетите за човекови права и сексуални права на професорите кои што работат во училишта каде што Ромите се поконцентрирани и работевме на партнерство помеѓу млади и возрасни каде што младите и професорите кои што беа обучени и понатаму инволвирани во организација на

работилници со Роми за различни теми поврзани со човекови права и Сексуални и репродуктивни права.

Во рамки на проектот од Глобалниот Фонд Х.Е.Р.А обучи 40 нови врснички едукатори за превенција и третман од ХИВ/СИДА и туберкулоза и одржа работилници за врсничка едукација со кои беа опфатени 2600 млади од цела Македонија, со посебен акцент на младите од руралните области. Врсничката едукација исто така беше поддржана и логистички помогната од волонтерите на Мировниот Корпус во Скопје. Дополнително со поддршката од Центарот за Јавно Здравје Скопје и финансиски средства од Министерство за Здравство Х.Е.Р.А. организираше 6-тиот Y-PEER Тренинг на Тренери за сексуално и репродуктивно здравје и права, каде што 22 млади беа сертифицирани за тренери за врсничка едукација. Овој тренинг имаше за цел да придонесе во градење на капацитетите на локалните невладини организации кои што работат во полето здравство и човекови права и да придонесе за проширување на мрежата на млади волонтери кои се инволвирани во сексуалната едукација. Понатаму за 1 Декември Х.Е.Р.А поддржана од Министерството за здравство организираше врснички едукации во 5 градови вклучувајќи го Скопје, Штип, Кочани, Битола и Куманово опфаќајќи околу 2000 млади луѓе. Работилниците беа фасилитирани од тимот на врснички едукатори од Х.Е.Р.А и Y-PEER одговорните лица.

Х.Е.Р.А. исто така обрна внимание на тренирање на наставниците за ХИВ и Туберкулоза, особено во деловите каде што привиленцата на туберкулоза е повисока, што практично значи во руралните области. За време на 2009, 86 наставници беа едуцирани за превенција од ХИВ и Туберкулоза. Сите едуцирани наставници изработија индивидуален акционен план кој што со асистенција на Х.Е.Р.А. го имплементираа во текот на 2009. Во таа насока се одржаа 55 различни едукативни настани (неформални предавања, изложби на фотографии, презентации на филмови, постер презентации) беа организирани од наставниците во речиси 40 училишта во Македонија со посетеност од околу 2300 млади луѓе кои добиле информација за ХИВ и Туберкулоза. 100 Наставници и 100 родители исто така учествуваа во организирањето на овие едукативни училишни настани.

Волонтерите на ХЕРА беа инволвирани во развој на модулите за тренинг на Меѓународната федерација за планирање родителство - Европската мрежа и дополнително тренирани за како да ги употребуваат во нивната работа. На крајот на јуни тренираните фасилитатори од Х.Е.Р.А. одржаа 5 дневен тренинг за 20 волонтери од Х.Е.Р.А. за да се тестира имплементацијата на модулите и да се унапредат нивните капацитети во врска со волонтерство и сексуални и репродуктивни права. На крајот од тренингот користејќи го знаењето и вештините од тренингот, волонтерите развија акционен план за работа во 4 области: волонтерство, лобирање, информативно едукативни и комуникациски материјали и социјален маркетинг. Секој акционен план користи креативни методи за адресирање различни прашања за млади и СРЗ и младински волонтеризам и ќе биде имплементиран во првите 4 месеци од 2010 со финансиска поддршка од МФПР Европската Мрежа.

Х.Е.Р.А. во соработка со Фондот за Население на Обединетите Нации го поддржи стажирањето на Y-PEER стажантот во својата канцеларија во период од 7 месеци од јуни до декември со цел да осигура непречена работа на мрежата, да ја подобри промоцијата

на мрежата и да научи од искуството на Х.Е.Р.А. во полето на сексуалното и репродуктивно здравје. Понатаму до крајот на 2010 Х.Е.Р.А. е акредитирана од од Европската Комисиска програма - Европски Волонтерски Сервиси што овозможува Х.Е.Р.А. да испрати и прими волонтери, според нивните потреби и интереси и да осигура размена на искуства во Европската Унија на млади волонтери за сексуално и репродуктивно здравје и права.

ХИВ/СИДА

Цел: Да се одржи ниската привиленца на ХИВ/СИДА и да се обезбеди целосна заштита на правата на луѓето кои што живеат со ХИВ/СИДА

Најголемото достигнување во 2009 година беше “Грижа, подршка и градење на капацитети за ЛЖХИВ” проектот каде ХЕРА за прв пат основаше неформална група на ЛЖХИВ и ги направи првите чекори со градење на нивните капацитети за општествено мобилизирање. Понатаму соработката и довербата помеѓу ЛЖХИВ и вработените во ХЕРА се зацврсти споредбено со претходниот период бидејќи со овој проект ХЕРА не иницираше никакви структурни активности кои повеќе ќе ги стимулира да се организираат и активираат како заедница. Пред формирањето на оваа група ХЕРА изврши проценка на потребите помеѓу корисниците на сервисите при Советувалиштето за ХИВ/СИДА за да идентификува како да го подобри целокупниот социјален и здравствен статус на ЛЖХИВ и да осигура поквалитетен живот. Преценката на потребите укажа на тоа дека поголем дел од ХИВ позитивните имаат позитивен став за понатамошна комуникација со други луѓе кои живеат со ХИВ, исто така и за различни форми на активизам: учество на тренинзи/семинари, учество во неформална група на ЛЖХИВ, членство во граѓанска организација на ЛЖХИВ или да бидат инволвирани во актуелните проекти и програми за ХИВ/СИДА на Х.Е.Р.А. Заклучокот од истражувањето беше дека половина од интервјуираните ЛЖХИВ се заинтересирани за понатамошно инволвирање во различни активности и затоа 2 тренинга за градење на капацитети(за теми поврзани со ХИВ/СИДА, активно граѓанство и ХИВ, електронски здравствени картички и заштита на податоци, Сексуално здравје) и 2 врснички средби за подршка беа организирани во последниот квартал од 2009 собирајќи вкупно 10 учесници кои кон крајот на декември ја формираа првата неформална група. Со започнувањето на 2010 година групата се согласи да креира нивна програма за акција, правила за работа и код на доверливост. Проектот јасно го акцентира инволвирањето на ЛЖХИВ во сите фази од проектното развивање, вклучувајќи го дизајнирањето, имплементирањето и евалуацијата. Практично 3 ЛЖХИВ волонтери и членови на Х.Е.Р.А. беа инволвирани во дизајнирањето и тестирањето на прашалникот за проценката на потребите на ЛЖХИВ. Дополнително, на првата ориентациона средба еден од ЛЖХИВ изврши мапирање на темите кои што треба да бидат покриени на тренинзите за градење на капацитети и едукативните средби. Вредно е да се спомене успехот на неформалната група за отстранувањето на ХИВ статусот од генералните информации за пациентите на предлог верзијата од електронската картичка. Групата на ЛЖХИВ со техничка асистенција на Х.Е.Р.А. испрати писмо до Агенцијата за

заштита на податоци за да осигура целосна заштита на податоците поврзани со ХИВ статусот во електронската здравствена картичка и да го отстрани ХИВ статусот како хронична болест заради рестриктивен пристап до здравствени информации за пациентите. Агенцијата за заштита на податоците ја информираше неформалната група на ЛЖХИВ и Х.Е.Р.А. дека хроничните болести ќе бидат од странети и ХИВ статусот нема да биде споменат во генералното инфо на здравствената картичка.

За време на оваа година Х.Е.Р.А. заедно со 3 волонтери од ЛЖХИВ развија ХИВ/СИДА политика за на работните места што беше усвоена од Генералното Собрание. Целиот процес беше инициран од волонтер од ЛЖХИВ кој учествуваше на МФПР Менаџерската Средба во Мај 2009. Како што Македонија важи за земја со ниска привиленца на ХИВ нашата политика е поспецифична и ги таргетира и волонтерите и вработените. Во секој случај волонтерите и вработените се повеќе свесни за правата на колегите кои живеат со ХИВ. Откако оваа политика се имплементираше во праксата и се започна со мобилизација на ЛЖХИВ стана јасно дека има потреба од ваква политика. Х.Е.Р.А. е една од првите организации која што работи на ова поле а има усвоено и имплементирано ваква политика. Иако имањето на политики за најважните прашања не е вообичаена пракса на граѓанското општество во Македонија, Х.Е.Р.А. започна со ширење на оваа политика и подигање на свеста на организациите кои што работат на ХИВ/СИДА од важноста на донесување на ваква политика.

Во 2009 вкупниот број на клиенти кои што се тестираше за ХИВ преку теренското мобилно тестирање е 2208 клиенти. Споредбено со 2008 забележан е прогрес во висина од 130% во однос на тестирањето, главно поради проширувањето на мобилното ДСТ во 20 други градови во Македонија и успешното партнерство со 14 НВОа, Институтот за јавно здравје и 10 локални Центри за јавно здравје.

Тие беа инволвирани во сите фази од активностите (НВО - регрутирање на клиенти и советување, локалните Центри за јавно здравје во делот на земање примероци од крв). За целите на теренското ДСТ мобилна клиника која оперира на територијата на Скопје е обезбедена од Глобалниот Фонд. Дополнително мобилното ДСТ беше проширено на 3 други затвори кои се наоѓаат надвор од Скопје што резултираше со наоѓање на нови клиенти затвореници кои се тестираа од ХИВ. Околу 70% од тестираните луѓе припаѓаат на високо ризичните групи, вклучувајќи ги МСМ, СР, затвореници и КД. Понатаму 309 луѓе беа пред и пост советувани и тествани за хепатитис Ц како резултат на интегрирање на тестирањето за хепатитис Ц во мобилните комбиња од Април 2009. Според сервисните статистики 93% од бенефицираните од мобилните ДСТ се нови клиенти. Во 2009 Советувалиштето за ХИВ/СИДА и Х.Е.Р.А. при Инфективната Клиника извршиле 229 тестирања за ХИВ.

Во 2009 Х.Е.Р.А. во рамката на Мобилното ДСТ и ХИВ советувачките центри изврши 64% од вкупните ХИВ тестирања и се позиционираше како лидер во ХИВ тестирање и советување. Уште повеќе 37.7% од новите ХИВ позитивни случаи беа дијагностицирани преку теренското ДСТ, сите помеѓу МСМ заедницата.

Советувалиштето за ХИВ како единствена релевантна здравствена институција која што работи со ЛЖХИВ регистрираше вкупно 1890 услуги овозможени на 36 ЛЖХИВ, во кои

околу 500 психо - социјални услуги и 1000 медицински, главно поврзани со третман и набљудување. Х.Е.Р.А. преку проектот од МФПР проектот за СИДА овозможи 10 од 36-те регистрирани ХИВ позитивни луѓе кои што ги користат сервисите на ХИВ Советувалиштето редовно да примаат месечна социјални пакети (храна и козметички препарати) зависно од нивните примања и социјален статус. Резултатите од проценката на потребите на ЛЖХИВ и помогна на Х.Е.Р.А. заедно со социјален работник во Советувалиштето за ХИВ/СИДА да создаде протокол кој дефинира критериуми за пристап и бенефиции од социјалните пакети. Фондовите за овозможување на психо - социјалната поддршка е дел од Националната програма за ХИВ/СИДА од 2009 како резултат на лобирањето на Х.Е.Р.А. во 2008 за овие фондови да бидат владини.

На Југо - Источната Регионална Конференција на Глобалниот фонд за борбата против СИДА, туберкулоза и маларија проектот за мобилното ДСТ беше препознаен за еден од најуспешните практики и алатки за ХИВ превенција помеѓу ранливи и маргинализирани групи. Координаторот за ДСТ на Х.Е.Р.А. беше поканет да ја презентира програмата за ДСТ на пленарна дискусија за ДСТ. Понатаму на работилница за градење на капацитети на МФПР работилница за ХИВ, Х.Е.Р.А. како одговорна организација за ХИВ при Европската Мрежа на ИФПР учествуваше на ХИВ/СИДА работилница во Мумбаи од 7-10 Јуни. Како нов член во МФПР ова беше одлична можност за подобро разбирање на процесите на градење на капацитетите и креирање на силен и единствен глас за ХИВ/СИДА во рамките на Федерацијата. За време на Прес-конференцијата ХЕРА ја презентираше приказната именувана “Поврзување на ХИВ и СРЗ на сервисно ниво. Први чекори за осознавање на сексуалноста”. Заедно со други членки на МФПР Х.Е.Р.А. разви Оперативен план за 2009-2010 како резултат на капацитетите и знаењата изградени за време на работилницата, главно фокусиран на позитивна превенција и градење на капацитетите на ЛЖХИВ и членовите на Националниот координативен механизам за СР.

ПРИСТАП

ЦЕЛ: Сите луѓе, особено младите и ранливите групи имаат пристап до сеопфатно и квалитетно информирање, едукација и СРЗ сервиси, вклучувајќи сервиси за планирање на семејство, базирани на концептот на сексуално и репродуктивно здравје

Во 2009 вкупно 4535 клиенти се регистрирани како корисници на ХИВ/СРЗ сервисите во 4 клучни пунктови за давање на сервиси на Х.Е.Р.А. вклучувајќи 2 младински клиники, мобилно ДСТ и ХИВ советувалиштето како дел од клиниката за инфективни болести. Дополнително околу 10.000 сервиси биле остварени вклучувајќи ХИВ тестирање, контрацепција, гинеколошки прегледи (вклучувајќи прегледи со ултразвук, Пап тестови) СПИ тестирање и советување, дерматовенеролошки услуги (вклучувајќи крио тарапија), имунизација, психо - социјални услуги за ЛЖХИВ, Роми девојки и машки и жртви на

семејно насилство (36 клиенти примиле психо- социјална грижа и препраќање до други релевантни сервиси за домашно насилство). Во 2009 бројот на клиенти на сервисите на Х.Е.Р.А. се зголеми за 130% од кои 82% им припаѓаат на сиромашните и ранливите групи. Споредбено со статистиката од 2008 процентот на ранливи групи кои користеле сервиси на ХЕРА се зголемил за 13% Главниот фактор за ова големо зголемување на бројот на клиенти кои што припаѓаат на ранлива група е проширувањето на ДСТ во 10 други градови во Македонија, каде што повеќе од 80% од тие што се приматели на услугите за ДСТ се МСМ. КД и сексуални работнички. Растечката посета во 2009 исто така се должи на воведувањето на нов, главно медицински сервис во младинските клиници, вклучувајќи прегледи со ултразвук, Крио терапија и ХИВ тестирање. Купувањето на целата нова опрема за обезбедување на овие сервиси се случи преку проектот SALIN (ултразвук и Крио терапија) и Глобалниот Фонд (брзи ХИВ тестови). Практично добивањето на ултразвук и воведувањето на гинеколошки прегледи со ултразвук енорно ја зголеми бројката за гинеколошки посети во клиниката за млади во Скопје бидејќи младите во последните две години најмногу се интересираа за вакви прегледи. Од друга страна дерматовенерологот и крио терапијата ја зголемија посетеноста на двата младински центри за 600%, посебно помеѓу МСМ популацијата (Крио терапијата се користи за горење на кондиломи) и поради тоа што Ромскиот младински центар е единствен кој што нуди услуги од дерматовенеролог и СПИ услуги на 25, 000 жители на оваа ромска заедница. Вреди да се спомене дека се подобри соработката со локалните училишта и се развија акциони планови во 5 училишта, кои се во близина на младинската клиника во Скопје што придонесе за зголемување на бројот на млади кои учествувале на на неформални лекции за СРЗ во Младинскиот центар Водно. Ако ги споредиме бројките од 2008 година, кога само 518 посети биле регистрирани во младинската клиника "Сакам да знам- Водно", тогаш е евидентирано зголемување во 2009 година за над 130%. Вкупно 8 едукатори во двете младиски клиници беа активно вклучени во обезбедување на врснички едукации за млади, во училиште и младинските клиници, како дел од активностите на младите пријателски служби "Сакам да знам". Притоа, едукаторите од Сакам да знам - Водно беа вклучени во теренски промотивни активности во училиштата за дистрибуција на летоци, со ИЕ материјали и кондоми. Фондот за обезбедување на сервиси во младинските пријателски сервиси во 2009 година е поддржан од страна на различни партнери и донатори, главно Норвешки црковна помош, преку Ромскиот ресурсен центар проект, МФПР и Глобалниот фонд

Со техничка поддршка на Холандија HBO SOAIDS, ХЕРА во јуни го организираше првиот тренинг за врсничка едукација за ХИВ и сексуално здравје за сексуалните работници, со цел да се мобилизираат сексуалните работници како активни играчи во обезбедување на информации и едуцирањето помеѓу нивните врници. Оваа обука, исто така, имаше за цел да ги унапреди капацитетите на HBO ХОПС, што првенствено ги таргетира сексуалните работници и за понатаму да се вклучат во остварување на целите на здружението. Учесниците беа регрутирани од страна на партнерската организација ХОПС. Тренингот беше олеснета од страна на тренер од SOAIDS, вклучувајќи и две локални тренери од Х.Е.Р.А. и ХОПС кои претходно поминаа меѓународни УНФПА обука за врсничка едукација и

сексуалната работа. Вкупно 15 сексуалните работници беа обучени и понатаму одржаа 6 врснички едукации да се едуцираат околу 25 сексуални работници низ земјата. Едно од достигнувањата на овој проект е дека оваа обука беше прва од ваков вид во Македонија за таргетирање на сексуалните работници за ХИВ и сексуалното здравје. Исто така обуката и едукативните активности придонесоа до поддржувачка околина помеѓу сексуалните работници да дејствуваат заедно за да знаат / како да се заштитат себе си за СПИ / ХИВ, непланирана бременост и да бидат свесни за своите права, иако имаше страв дека учесниците кои доаѓаат од различни области и се вклучени во различен опсег на сексуална работа, односно улична сексуална работа и висока класа сексуалната работа, би можело да предизвика внатрешни дискриминација меѓу себе.

Еден од главните достигнувања во рамките на Ромскиот ресурсен центар кој заврши во Мај 2009 година беа работилниците во кои околу 15 млади Роми беа вклучени во дизајнот на театарската претстава за решавање на културните и традиционалните верувања и традиционалните табуа меѓу Ромите, поврзани со полот, родовиот идентитет, стигмата и дискриминацијата во врска со сексот и сексуалноста. За период од 3 месеци во театарот Ромскиот театарскиот директор, Санела Емин, работеше со групата на млади Роми, некои од нив едукатори во младите пријателски сервиси Сакам да знам, на театарската претстава под наслов "Чекорам со лажно лице". Театарските работилници и претставата ја зголемиа емпатијата помеѓу самите Роми кои се и мотивира да мислат поинаку за оние луѓе кои се стигматизирани, социјално исклучените и дискриминирани по различни основи (пол, сексуалноста ориентација, користење на дрога и сл.) На премиерата на театарската претстава домаќин беше Факултетот за театар на уметнос каде што 150 гости присуствуваа на настанот. Иако претставата беше изведена на ромски јазик со употребата на симболите и јазикот на телото публиката успеа да ја прими пораката. Уште поважно е што потоа на театарската претстава "Чекорам со лажно лице" беше поканета да земе учество на аматерски театарски фестивал од селекторот на фестивалот кој присуствуваше на претставата и беше многу задоволен од сценарио и улогата на младите актери. Од периодот 26-29 Мај "Чекорам со лажно лице" беше изведена во аматерски театарски фестивал кој се одржа во Кочани, заедно со 20 други избрани театарски претстави од Македонија. Иако драмата не беше наградена сепак тоа е нешто што ќе се запамети и ќе биде мотивација за нашите актери во понатамошниот проекти.

Преку проектот Ромски Ресурсен Центар Х.Е.Р.А. организираше 3 дневна обука за градење на капацитетите на ромските невладини организации на СРЗ и управување со проекти. Со тоа 20 учесници стекнаа знаење и вештини во пишување на проекти за СРЗ и Ромите и се запознаа со концептот на СРЗ и сексуални права. Обуката, исто така, даде можност на учесниците од Македонија да го посетат на Младинскиот Центар за СРЗ.

Со поддршка на градот Скопје проектот насловен како "Зголемување на пристапот до социјалните и здравствените услуги за повеќето сиромашни и социјално исклучените Роми" во периодот септември - декември 2009 година, беа организирани вкупно 103 посети на ромски семејства. Во текот на домашните посети на давателите на услуги од

ромскиот младински центар заедно со теренските работници од 2 Ромски организации што беа извршени различни активности за информирање и советување за СРЗ и права, вклучувајќи ги менструалниот циклус, ХИВ/СПИ, планирање на семејството и контрацепција, бременост, достигнувајќи имунизација на вкупно 275 Ромите. Покрај тоа за време на домашните посети претставниците на ромските семејства беа мотивирани да ги користат медицинските услуги од Младинската клиника. Како резултат на ова вкупно 44 жени Ромки добиа гинеколошки услуги за нега во клиниката, 14 лица добиа ХИВ тестирање и на 15 луѓе им беа понудени на психо-социјални услуги поврзани со семејно насилство и промена на однесувањето. Паралалено со теренската работа Х.Е.Р.А. во соработка со Министерството за социјални работи спроведе истражување за потребите на корисниците на проектот и на услугите во клиниката за бариерите со кои повеќето сиромашни Роми во Скопје се соочуваат во однос на пристапот до социјалните и здравствените услуги. Од истражувањето произлезе дека 83% од таргетираното население не поседува здравствено осигурување. Покрај тоа Ромите сметаат дека центрите за социјална работа, не се многу достапни и не се прилагодени на потребите на најсиромашните ромски семејства, особено кога станува збор за услугата за планирање на семејството. Околу 52% од испитаниците ја истакна потребата од создавање на не-институционалната форми на заштита (т.е. центарот за дневен престој) на локално ниво. Заклучоците од истражувањето ќе бидат земени во предвид од страна на службени лица на Министерството за социјални работи во натамошното планирање на нивните социјални програми за ранливите и сиромашните луѓе, особено на Ромите.

2 претставници од персоналот на Х.Е.Р.А. ги изградија своите капацитети за сексуалноста и децата со пречки во развојот на покана за учество на обука која се одржа во Латвија, организирана од Асоцијативна Членка од Обединетото Кралство. Во текот на обуката учесниците од Х.Е.Р.А. добиа нови знаења и вештини и работеа на развој на акционен план на национално ниво кој ќе биде имплементиран во 2010 година со финансиска поддршка од страна на МФПР ЕМ.

На состанокот на Светската здравствена организација - Европска мрежа во Единбург за младински пријателски политики и сервиси Х.Е.Р.А. ги претстави своите најдобри практики на младите сервиси за сексуално и репродуктивно здравје, фасилитирани од страна на Извршниот директор. Покрај тоа Х.Е.Р.А. работеше на дизајнот на студија на случај "Сакам да знам - најдобрите практики на МПС во Македонија" што ќе биде, објавена во публикацијата на СЗО на младите сервисни услуги која треба да се печати во почетокот на 2010 година. Ако ги споредиме бројките од 2008 година, кога само 518 посети биле регистрирани во младинската клиника "Сакам да знам- Водно", што претставува зголемување од над 130% во 2009 година. Вкупно 8 едукатори во двете младински клиники беа активно вклучени во обезбедување на врснички едукации за млади, во училиштата и младинските клиники, како дел од активностите на младите пријателски служби "Сакам да знам". Притоа, едукаторите од Сакам да знам - Водно беа вклучени во теренски промотивни активности во училиштата за дистрибуција на летоци, со ИЕС материјали и кондоми. Обезбедување на сервисите во младинските пријателски

клиники во 2009 година беше поддржано од страна на различни партнери и донатори, главно Норвешки Црква помош, преку проектот за Ромскиот Ресурсен центар, ИФПС и Глобалниот фонд

АБОРТУС

ЦЕЛ: Гаранција на правото на избор на жената и пристап до безбеден и легален абортус и зголемена стапка на употребата на контрацепција

Х.Е.Р.А. ја превзема водечката улога во создавањето на силна НВО платформа која се противи на анти-абортус движењето во Македонија. Декларацијата за Абортусот е потпишана (ве молиме посетете www.hera.org.mk) од 41 здруженија за време на конференција организирана од ХЕРА и 4 други невладини организации во Македонија за да се покаже силна поддршка на граѓанското општество кон заштита на правото на жените слободно да одлучуваат за нивниот живеат, здравје и физички интегритет. Благодарение на силното НВО движење во период од 6 месеци (јануари - јуни 2009) водено од страна на неколку граѓански организации кои работат на промовирање на човековите права и родовата еднаквост, вклучувајќи ги и ХЕРА, ЕСЕ, Акција Здруженска, Ленка, СОЖМ и други го забави движењето на анти-абортус активностите и ја подигна свеста на медиумите во однос на кампањите кои се однесуваат на штетните последици од абортусот. Во извесна смисла може да се заклучи дека НВО движењето одигра значајна улога во борбата против абортусот и опозиционерите за СРЗ, особено Владата да ги намали анти-абортус активностите.

Од периодот од октомври-декември се одржаа вкупно 10 работилници за современите контрацептивни средства и безбеден абортус кај жените кои живеат во руралните области, особено во села од источниот и западниот дел на Македонија и со доминантно муслиманско население, при тоа достигнувајќи вкупно 123 учесници (44 Македонски, 60 Албанци и 19 Роми), возраст од 25 - 55 години.

Работилниците беа логистички подржани од партнерите на ХЕРА на локално ниво, вклучувајќи ги НВО Пулс, ромската невладина организација "Лил" и Сојузот на жените на Свети Николе, а се одржаа во просториите на локалната заедница и основните училишта. На теми како што се основните информации на сексуалното и репродуктивното здравје, женски репродуктивен систем, модерните контрацептиви со фокус на кондомот, хормонските апчиња и безбедениот абортус беа дел од агендата на работилницата.

Главната цел на овие работилници беше пристапување до жените кои имаат помалку пристап до информации за да СРЗ, особено кога станува збор за контрацепција и абортусот.

Вреди да се спомене и обуката фасцилитирана од МФПР ЕМ што се одржа во Скопје, помеѓу 18-20 Декември, која помогна персоналот и волонтерите на Х.Е.Р.А, особено младите волонтери, да ги подобрат своите вештини за превземање на активности, да се одговори на професионален и индивидуално доследен начин на анти-абортус движењето во Македонија и стратешки подобро нивните акции да се насочат кон почитување на право на избор за абортус на жените. Работилницата беше особено важна, бидејќи за прв пат ги донесе персоналот и волонтерите на Х.Е.Р.А. на едно место да разговараат за овој чувствително и императивно прашање и да ги споделат своите мисли и вредности. Како резултат на работилницата учесниците се согласија да работат на следните прашања во иднина:

- Да се развие стратешки план за абортусот и да се подобри борбата против СРЗ / абортусот опозицијата
- Интегрирање на теми поврзани со абортусот во рамките на наставните програми за тренинг на едукатори
- Истражување за воведување на медицински абортус помеѓу гинеколозите и женските здруженија
- Преглед на тековната абортусот политика на ХЕРА за подобро да одговори на тековната СРЗ опозицијата на начин доследен на македонски контекст.

Х.Е.Р.А. беше номинирана од страна на Министерството за здравство да учествува во експертска група за развој на стандарди за безбеден абортус. Главниот фокус на Н.Е.Р.А. беше воведувањето на медицински абортусот, како дел од безбедените абортус стандарди и заменувајќи ја "острата киретажа" со медицинскиот абортус во првиот триместар. Стандардите за безбеден абортус се во нацрт верзија и го вклучуваат Медикаментозен абортус како можност во болнички услови.

ЛОБИРАЊЕ

Цел: Значајно посветување на сите релевантни фактори во земјава за силна јавна, политичка и финансиска поддршка за сексуално и репродуктивно здравје и права.

Главниот фокус на активностите на Х.Е.Р.А за застапување во 2010 година беше воведување на сексуално образование во училиштата. Во таа насока се спроведе истражување меѓу учениците, наставниците и родителите проследено со преглед на постоечките наставни планови на теми поврзани со сексуалноста и СРЗ.

Генерално во Македонија постои потреба за воведување на сексуално образование во училиштата.

Заклучокот е резултат од истражувањето за одредување на потребите на родителите, наставниците и учениците, и прегледот на тековните наставни планови. Истражувањето исто така посочи на следните заклучоци:

1. Родителите и наставниците се согласуваат за воведување на сексуално образование како редовен предмет во училиштата. Таквиот предмет, меѓу другото, треба да развива практични вештини за заштита од ризици поврзани со сексуалната активност. Покрај

фактот дека и родителите и наставниците се недоволно информирани за областите кои треба да се дел од сеопфатното сексуално образование, се чини дека се отворени за воведување на модел кој ќе промовира сексуална разновидност.

Наставници се чувствуваат неподготвени да предаваат на голем број теми кои се вклучени во сеопфатното сексуално образование и не успеваат да го почитуваат секој од аспектите на сексуалната приватноста на студентите.

2. Учениците сметаат дека сеопфатното сексуално образование во училиштата треба да бидат дел од официјалната државна училишна програма. Во моментот, тие не ги признаваат училишта, како институции каде што можат да добијат одговори на нивните прашања и каде што би можеле да добијат било какви информации за сексуалноста. Исто така, истражувањето покажа дека учениците немаат позитивен став и вредности во поглед на сексуалноста и дека тие, сосема лесно, ги прифаќаат тековните предрасуди и стереотипи. Сепак, додека се предава во училиште не успеат да развијат вештини со цел да донесуваат информирани одлуки во врска со нивните сексуални предизвици. Тие не се информирани за нивното право на сексуална приватност и постојат некои индикации дека ова право често им се нарушува.

3. Увидот во наставните програми, т.е. учебниците, покажа дека на македонскиот образовен систем му недостасува професионален и хармонизиран поглед на политиките за обезбедување на сексуални информации, односно информации во врска со сексуалното и репродуктивно здравје и права.

Нема информации за голем број на теми кои го формираат интегралниот дел на едно сеопфатно сексуално образование (употреба на кондоми, живеење со ХИВ, сексуално и репродуктивно здравје и услуги, сексуално граѓанство, мастурбација, насилство, сексуалните права и задоволство).

Информациите поврзани со горе наведените теми, кои се опфатени понекогаш, често се дефицитарни, недоволни и, понекогаш, дури и невистинити. Во прилог на ова, најголемиот дел од опфатените информации не се сеопфатни и поголем дел од вниманието е насочено кон био-медицинските аспекти на сексуално и репродуктивно здравје, без или нецелосно за да се покријат психосоцијални аспекти на сексуалноста. Иако, не постои хармонизиран пристап за тоа како да се пласираат информации за одредена тема во одредена наставна програма, често пати може да се забележи поставување на двојни стандарди, на пример, во еден ист учебник. Некои од материјалите за обука кои промовираат стереотипи (како на пример за сексуална разновидност, хормонална контрацепција, итн) и негативни ставови за љубовта и сексуалноста. Државните тековни наставни планови не успеваат да обезбедат стекнување на вистинското значење и развој на толерантни ставови, како и практикување на безбеден секс, односно заштита на нечие сексуално здравје и сексуални права.

Истражувањето беше проследено, од активности за подигнување на јавната свест за воведување на сексуално образование во училиштата. Беше организирана прес-конференција и ТВ емисија за сексуалното образование и беше забележана позитивна реакција од пошироката јавност која се чини дека е подготвена да отвори дискусија за оваа тема и згора на тоа повеќе од 90% од населението се за иницијативата за

воведување на СО во училиштата. Сепак овие информации треба да се прифатат со одредена резерва бидејќи главните теми на СО, се уште не се допираат, особено кога станува збор за сексуална разновидност. Можеби една од најважните достигнувања за застапување на ХЕРА во 2009 година, се заклучоците од Парламентарната јавна расправа на Комисијата за еднакви можности (организирана во рамките на проектот ICPD 15), каде што воведувањето на СО е наведено како една од препораките.

Х.Е.Р.А. исто така имаше значајни постигнувањата во рамките на Вклучи се - Сексуални права за сите проектот, на иницијатива за прославување на 15 години од Меѓународната конференција за развој каде бевме успешни во мобилизирање на младите за застапување за сексуално и репродуктивно права. Во овој поглед во јуни беше организирана младински конференција која доведе 30 млади учесници од над 20 невладини организации, младински ограноци од политичките партии и медиуми за да работат на развојот на младинската декларација и да ги унифицираат младите гласови на Македонија за подобрување на СРЗ, како и да го подобрат учеството на младите луѓе во сите фази на развојот на политиката, вклучувајќи дизајн, имплементација и евалуација. Декларацијата со наслов "Вклучи се: Сексуални права за сите" е документ кој ја повикува Владата на Република Македонија да ги исполни своите обврски за сексуално и репродуктивно здравје и права кои произлегуваат од ратификуваните меѓународни договори и националните закони кои ги признаваат сексуалните и репродуктивните права и потреби. Декларацијата се однесува на три приоритетни области дефинирани во текот на младинската конференција "Вклучи се: Сексуални права за сите: 1. Младинско учество и лобирање, 2. Пристап до сексуална и репродуктивна здравствена едукација и услуги 3. Сексуални права (за англиската верзија на декларацијата молам посетете ја www.hera.org.mk). Во прилог на конференцијата беа организирани серија од дискусии на тркалезни маса со млади луѓе, услуги и носителите на одлуки, од локалната и централната власт за да се промовира декларацијата и потребите на младите луѓе кон нивното сексуално и репродуктивно здравје и да се промовира важноста на учеството на младите во креирањето на политиката. Околу 750 луѓе присуствуваа на тркалезна маса на оваа тема, а некои од нив беа хостирани од Општините кои ја препознаваат работата и посветеноста на Х.Е.Р.А. за СРЗ за младите луѓе. Уште поважно, на крајот на декември Х.Е.Р.А. заедно со Комисијата за еднакви можности на жените и мажите ја организираа првата јавна расправа во Парламентот за младите луѓе и нивните СРЗП. Пратениците се обврзаа себе си дека ќе работат на подобрување на институционалната и финансиската поддршка за младите СРЗ и за воведување на сексуално образование, како и главните заклучоци од настанот. Х.Е.Р.А. беше многу успешна во промовирањето на петицијата "Вклучи се - Сексуални права за сите" за временски периодот од 5 месеци (јуни - октомври 2010) и има собрано околу 800 потписи од млади луѓе во рамките на центрите за услуги за СРЗ, работилниците за врсничка едукација и мрежи на човековите права, младите и здравствени организации.

Исто така еден од постигнувањата во 2009 година беше развојот на првата пишана Среднорочна стратегија за застапување на ХЕРА 2009 - 2011, одобрен од Собранието во

Мај 2009 година, која јасно ги искажува акциите на ХЕРА за секоја од 5-те програмски области во наредните 3 години.

Декларацијата "Абортусот е право на избор и репродуктивно право на секоја жена" испрати силна порака од НВО иницијативата за да се превенира процесот на Владата и медиумите кои манипулираа и ја дезинформираа јавноста со цел да се отстранат правото на избор и правата на жените од темата абортусот и да се создаде идеолошка и догматска приказна за правото на живот.

Многу важен настан во 2009 година е преводот и печатењето на ИФПР Сексуални права, Декларацијата со која за прв пат на документ се дефинираа сексуалните права во еден поширок концепт на човековите права кој беше презентираан на македонски јазик. Оваа публикација се појави во многу важен момент за Македонското општество, во годината кога на една страна се дискутираше за сексуални права и кога се појави конзервативната страна која и верува на десничарски ориентирана партијата на власт и стапи на повидок предрасудите на општата јавност.

Затоа Х.Е.Р.А. препозна дека овој документ е многу важен во работата за нејзино натамошно застапување за сексуални права и човековите права воопшто. Декларацијата е дистрибуирана до сите одговорни институции во 2009 година, по тркалезната маса во ноември со говорници од агенциите на ОН и експерти за човековите права.

Во периодот од Октомври -Декември Институтот за јавно здравство ја избраа Х.Е.Р.А. да ја промовира Предлог Национална стратегија за СРЗ на локално ниво на тој начин што се организираа тркалезни маси во 6 градови во околината на Скопје со цел да се слушнат мислењата на локалните засегнати страни за да се обезбедат потребите на локалната самоуправа што се однесуваат на имплементацијата на оваа Стратегија и се во согласност со процесот на децентрализацијата во примарната здравствена заштита. Заклучоците од тркалезната маса беа дистрибуирани до Националната експертска група за стратегијата за СРЗ од Министерството за здравство за да бидат земени предвид при подготовката на финалниот документ. Еден од главните заклучоци беше обезбедување на ефикасна имплементација на стратешкиот план на локално ниво и финансиската обврска која треба да се одвои од централната власт на локално ниво.

Во 2009 Х.Е.Р.А. го продолжи својот активен и заеднички ангажман во рамките на Коалицијата за промоција и заштита на сексуалните и човековите права на маргинализираните групи. Заедно со Коалицијата беше организирана тркалезна маса на тема здравство и сексуалните права на ЛЖХИВ каде наодите од проценката на потребите-извештај од оценувањето беше презентираан. Покрај тоа, членовите на коалицијата беа вклучени во работната маса преглед на наставната програма на сексуалноста образование. Брошурата за човекови права на ЛЖХИВ беше дизајнирана и испечатена со поддршка на Коалицијата, како и други активности како заедничката прес-конференција, пишување напис во медиумите. Х.Е.Р.А., исто така, се вклучи во собирањето на студии на случај меѓу нејзините клиенти на сервисите за да се документираат случаите на

прекршување на човековите права, особено меѓу ЛЖХИВ и ромските жени како најранливи. Околу 10 случаи беа собрани и понатаму објавени во годишниот извештај на Коалицијата. За 2010 година Коалицијата ќе мобилизира ресурси за бесплатна правна помош, со цел да им помогне на оние на кои правата им беа повредени да се жалат на македонските судови.

Во овој извештај вреди да се спомене и формирањето на неформалната група на ЛЖХИВ. Веднаш по формирањето, иако групата е многу разновидна и сеуште не е структурирана, првите успешни активности за застапување беа направени. Групата на ЛЖХИВ испрати писмо до Дирекцијата за заштита на личните податоци, за да се повикаат на заштита на податоците поврзани со статусот на ХИВ во електронска здравствена картичка, која Министерството за здравство планира да издаде во наредниот период. Реакцијата беше позитивна имајќи на ум дека на Дирекцијата за заштита на личните податоци застана на страната на ЛЖХИВ и се заложи дека ќе ги заштити интересите и правата на ЛЖХИВ во процесот на создавањето и финализација на е-здравствена картичка.

Акредитација и управување

На Управниот совет на МФПР во Ноември, Х.Е.Р.А. беше акредитирана како полноправна членка на МФПР.

Во февруари Х.Е.Р.А. со техничка помош од МФПР организираше 5 дневна работилница да им помогне на волонтерите и вработените да развијат нацрт стратешки план во согласност со МФПР Глобална рамка, како и врз основа на локалните СРЗП анализа и постоечките политики. За период од 3 месеци (април - јуни 2009) ХЕРА работеше на дизајнот на нови стратешки развојни политики, како и други политики за управување со човечки ресурси, со цел да се задоволат стандардите и одговорностите на членството во ИФПР и да се акредитира за полноправно членство. На годишното генерално собрание Х.Е.Р.А. ја усвои својата прва напишана стратешка рамка 2009 - 2013, заедно со стратегијата за застапување 2009 - 2011 и стратегијата за мобилизација на ресурси 2009-2011. Во прилог AGM, исто така, го усвои целиот спектар на политики за управување со човечките ресурси (политика за работно место, ХИВ/СИДА политика, и Финансиска регулативна политика, политика за оценување на ризикот и план за вонредни ситуации), со цел да се усогласат со сите 65 МФПР стандарди за членство, што беа во рамките на посетите за акредитација што се одржаа во 2008 година.

ХЕРА го прошири и нејзиното членство со 30 нови волонтери.

Извршниот одбор на Х.Е.Р.А. му предложи на Собранието околу 30 кандидати да бидат одобрени за нови волонтери на ХЕРА. Ова резултираше со зголемен број на волонтери членови на ХЕРА до 78 членови. Уште поважно ХЕРА за разлика од минатите практики не само да ги вклучи младите волонтери, исто така, да се вклучат и високи членови (посебно доктори) со позната позадина и поддржувачи на визијата и принципите на Х.Е.Р.А.

Х.Е.Р.А. усвои политика за ХИВ / СИДА на работното место.

Оваа година Х.Е.Р.А., за прв пат во соработка со ЛЖХИВ волонтерите иницираше развивање политика за ХИВ/СИДА на работното место. Во процесот на развивање на оваа политика Х.Е.Р.А. искористи веќе постоечки МФПР политики, како и искуството стекнато од еден од нашите волонтери за време на неговото присуство на МФПР+ состанок во Лондон. Оваа политика како прва од ваков вид во Македонија ја покажува посветеноста на Х.Е.Р.А. за поддршка на ЛЖХИВ да уживаат во нивната фундаментално право на вработување, како и сите други луѓе, и не само во нашата асоцијација, туку и во државата- воопшто. Затоа Х.Е.Р.А. ќе се залага за промовирање на оваа политика и да биде афирмирана во голема мерка меѓу НВОи, приватниот сектор и државните институции. работната политика за ХИВ се состои од следните прашања:

1. Вовед - Зошто овој документ е важен за асоцијацијата?
2. Цел
3. За кого ќе се применува оваа политика
4. Доверливост и откривање на ХИВ статус
5. Стигматизација и дискриминација
6. Обука на волонтери и вработени
7. ДСТ и третман
8. Грижа и поддршка на ЛЖХИВ персоналот или оние погодени од ХИВ
9. Поднесување на жалба
10. Безбедност на работното место
11. Преглед на политиката

4. Назначување на новиот Извршен одбор

На годишното собрание по предлог на Извршниот одбор избрана е д-р Милена Стевановиќ беше уште еднаш назначена за претседател на Х.Е.Р.А. со 2 годишен мандат.

Х.Е.Р.А.усвои политика за Абортусот

На генералното собрание Х.Е.Р.А. исто така ја усвои својата првата политика за абортус, како гаранција за правото на жените да изберат да ја прекинат бременоста и, исто така, демонстрираа здружување на напорите за зголемување на пристапот до современи контрацептивни средства. Политиката на документот, исто така, демонстрира посветеност на Х.Е.Р.А. како про-активена организација да се спротивстави на секоја иницијатива што ќе го загрози право на избор на жените и ќе доведе до какви било рестриктивни политики во однос на абортусот во законодавството.

Мобилизирането на ресурси

Х.Е.Р.А. успеа да го зголеми финансирање од Владата во рамките на Националната програма за СИДА и беше финансирана од 5 Локални центри за јавно здравје (Скопје, Кочани, Битола, Куманово и Штип) за спроведување на врсничка едукација за младите за ХИВ / СРЗ активности. Тоа беше за прв пат Х.Е.Р.А. да се финансира од буџетски средства како резултат на минато годишната успешната кампања за застапување за да се воведат посебна буџетска ставка за НВО под Националната програма. Вкупно 10,000 евра беа одобрени за да Х.Е.Р.А. за активности поврзани со врсничка едукација во 2009

година. Во линија на активностите финансирани од Владата, Х.Е.Р.А. исто така, доби мал грант од Општина Скопје со цел да се зголеми пристапот до СРЗ услуги меѓу сиромашните и сексуално-исклучените ромските жени и девојчиња кои живеат во ромската заедница од Шуто Оризари.

Х.Е.Р.А. исто така, доби едно годишен грант (ноември 2009 - ноември 2010) од норвешкото Министерство за надворешни работи преку Норвешки НВО партнер - Норвешката Црква за воведување на моделот на Ромите здравствените медијатори и зголемување на пристапот на Ромите до здравствената, социјалната, образовните и правните услуги преку развиен иновативен, државно-признаен и одржлив модел за здравствен посредување и да се обезбеди подобра астапеност на Ромите во државниот здравствен систем. Х.Е.Р.А. исто така се аплицираше за три годишна RHM програма 2011-2013. Фондацијата Институт отворено општество Скопје, го подржа овој проектот на ХЕРА и и обезбеди техничка поддршка и експертиза за имплементацијата на проектот, како и за покривање на конкретната активност за ромски здравствени медијатори во рамките на овој проект, вклучувајќи ја и обуката RHF за наставните програми од страна на државно училиште по медицина и студиски посета на членовите на експертската група за RHF од Романија или Бугарија за споделување на најдобри практики. ХЕРА веќе потпиша договор со ИООМ Скопје за заеднички да ја спроведат и подржат програмата ромски здравствени медијатори. 15,000 евра за 2010 година ќе бидат распределени од страна на ИООМ Скопје и дополнителни средства во наредните години за да се обезбеди подобрување и одржливост на програма.

На Х.Е.Р.А. и се доделени средства од УНФПА (5,000 \$) за поддршка на младите за активности за застапување во рамките на ICPD @ 15 и 15and counting кампањата.

Градење на капацитет

8,1 Млади

Во април 2009 година МФПР ЕМ покани 2 претставници од Х.Е.Р.А. да присуствуваат на 5 дневна обука за младински модули, чија цел е обука на млади волонтери во рамките на МФПР. Понатаму во обука беше преведено Х.Е.Р.А. да спроведе ТОТ тренинг според овие модули и да спроведува обука за околу 20 млади волонтери проследена со развој на акционен план за да се обезбеди практична имплементација на модулите и да се олесни активно вклучување на волонтерите на Х.Е.Р.А. во активности за СРЗП меѓу младите луѓе. Акциониот план опфатени прашања како што се сексуалните права, сексуалноста и задоволството, застапување и комуникациски вештини, ризично однесување со користење креативни стратегии, вклучувајќи фотографија, театарски базирана едукација, социјални медиуми, како што се Фејсбук, Твитер и блогирањето. Дел од ТОТ модулите за обука, особено деловите за Волонтерите, Абортусот и сексуалните права беа вклучени во рамките на наставните програми на ХЕРА за врсничка едукација.

8,2 ХИВ / СИДА

Х.Е.Р.А. како фокал поинт организација на ИФПР ЕМ за ХИВ / СИДА присуствуваше на ХИВ/СИДА работилница во Мумбаи, Индија и која што се фокусираше на преглед на стратегијата на МФПР за ХИВ во последните 5 години и нејзиниот одрас на тоа како најдобро може ИФПР членките да ги користат доказите за максимален ефект од нивната работа во однос на превенција, лекување и нега, за ХИВ и СРЗ. По работилницата учесници од Х.Е.Р.А. (програмскиот директор), заедно со персоналот на Х.Е.Р.А. разви оперативен план за ХИВ за 2010 година со помош на на знаењето и споделените искуства од работилницата.

Двајца претставници од Х.Е.Р.А. присуствуваа на ЕАТГ обуката чија што цел беше да помогне во градење на капацитетите и вештините поврзани со ХИВ третманот писмените акти и застапувањето и да придонесе за подобрување на комуникацијата и испораката на психо-социјална поддршка и правни услуги на луѓето кои живеат со ХИВ и нивните семејства.

Х.Е.Р.А. изврши проценка на потребите меѓу корисниците на услугите во советувалиштето за ХИВ/СИДА со цел да се идентификуваат потребите на ЛЖХИВ како и подобрување на севкупниот општествен и здравствен статус на ЛЖХИВ и да се обезбеди подобар квалитет на нивниот живот. Во проценката на потребите беше вклучен " ХИВ Стигма Индекс за ЛЖХИВ ", за да се разберат подобро потребите на ЛЖХИВ во призмата на искуството од интернационалната стигма од ЛЖХИВ. Ова истражување ќе и помогне на Х.Е.Р.А. за понатамошното подобрување на активностите и услугите со цел да ги задоволи потребите на ЛЖХИВ, особено третманот и СРЗ, како и да се осигура дека ЛЖХИВ активно се вклучени во Здружението во управувањето и програмите и имаат вештини за подобро да ги застапуваат нивните права.

8,3 Пристап

Х.Е.Р.А. доби обука за СРЗ и лицата со пречки во развојот фасцилирана од МФПР и членка на МФПР од Велика Британија, која се одржа во Латвија. 2 претставници од Х.Е.Р.А. доби информации и вештини за работата со сексуалноста со луѓето со потешкотии во учењето. Како резултат на градење на капацитетите за време на оваа обука изработи оперативен план за 2010 година за да се започне оваа иницијатива во Македонија и понатаму да се работи на јакнење и одржување на капацитетите на здружението.

Во рамките на ICPD @ 15 и 15andcounting Х.Е.Р.А. произведе прирачник " прочитај пред да започнеш да лобираш", кој обезбедува совети и стратегии за застапување, на млади луѓе, посебно младите волонтери, може да лобираат за нивните сексуални и репродуктивни права и здравје и како да работат на застапување за сексуалното образование.

Х.Е.Р.А., исто така, го објави стражувањето за воведување на сексуално образование насловено "Љубов само после часови" во кое се отсликани потребите на младите луѓе, родители и наставници за воведување на сексуално образование во училиштата, и вклучува анализа за содржината, квалитетот и пристап базиран на правото - СРЗ теми во рамките на училиштето-наставните програми во основното и средното образование.

Заклучокот од истражувањето ќе и помогне на ХЕРА подобро да ги испланира следните чекори за застапување за воведување на сексуално образование во училиштата.

8,4 Абортус

Во декември 2009 година МФПР ЕМ фасилитираше тренинг за абортус за вработените и волонтерите на Х.Е.Р.А. Учесниците на обуката добија најнови информации за абортусот и контрацепцијата во светот, информации за тоа како да се справат со опозицијата за абортус, медикаментозен абортус, абортусот и медиумите. Понатаму тренингот им помогна на вработените и волонтерите на Х.Е.Р.А. да ги подобрат своите вештини за преземање активности и за намалување на бариерите за безбедниот абортусот на начин конзистентен со нивните лични и професионални вредности.

8,5 Застапување

Х.Е.Р.А. ја издаде македонската верзија на МФПР Декларација за сексуалните права и спроведе неколку настани: работилници и тркалезни маси за да ја доближи Декларацијата до креаторите на политиката и граѓански организации. Оваа Декларација е главна алатка за застапување на Коалицијата за сексуални и здравствени права на маргинализираните групи.

По повод ICPD @ 15 Х.Е.Р.А. организираше младинска конференција во Охрид, каде што млади луѓе од 28 организации, невладини организации, политички партии и медиумите ја усвоиа младинската декларација " Вклучи се: Сексуални права за сите" која повикува Владата на Република Македонија да ги исполни своите обврски за сексуалното и репродуктивното здравје и права кои произлегуваат од ратификуваните меѓународни договори и националните закони за СРЗП. Декларацијата ќе им помогне на организациите да ги подобрат своите напори за СРЗ застапување и младите луѓе.

8,6 Стратегија за развој

Х.Е.Р.А. ја разви својата прва стратешка рамка за 2009 - 2013, заедно со 2 други стратешки документи: стратегија за мобилизирање на ресурси и стратегија за застапување. МФПР го фасилитираше процесот на донесување стратешки документи за развој и изградба на капацитети на волонтерот и персоналот на Х.Е.Р.А. Стратешкиот документ јасно ги искажува целите и мисијата на Х.Е.Р.А. и поефикасно да ги извршува своите активности во наредните години за да се подобри СРЗ во Македонија.

ФИНАНСИСКО ПРЕТСТАВУВАЊЕ

Финансискиот извештај обезбедува преглед на приходите и расходите на ХЕРА во 2009 година. Во 2009 вкупниот приход на ХЕРА изнесуваше 354,908 US \$ и со него се забележа зголемување од 41,50% во однос на 2008 година.

Повеќето ресурси на Х.Е.Р.А. дојдоа преку Глобалниот фонд и МФПР, кои во голема мера придонесоа за зголемувањето на 41,50%.

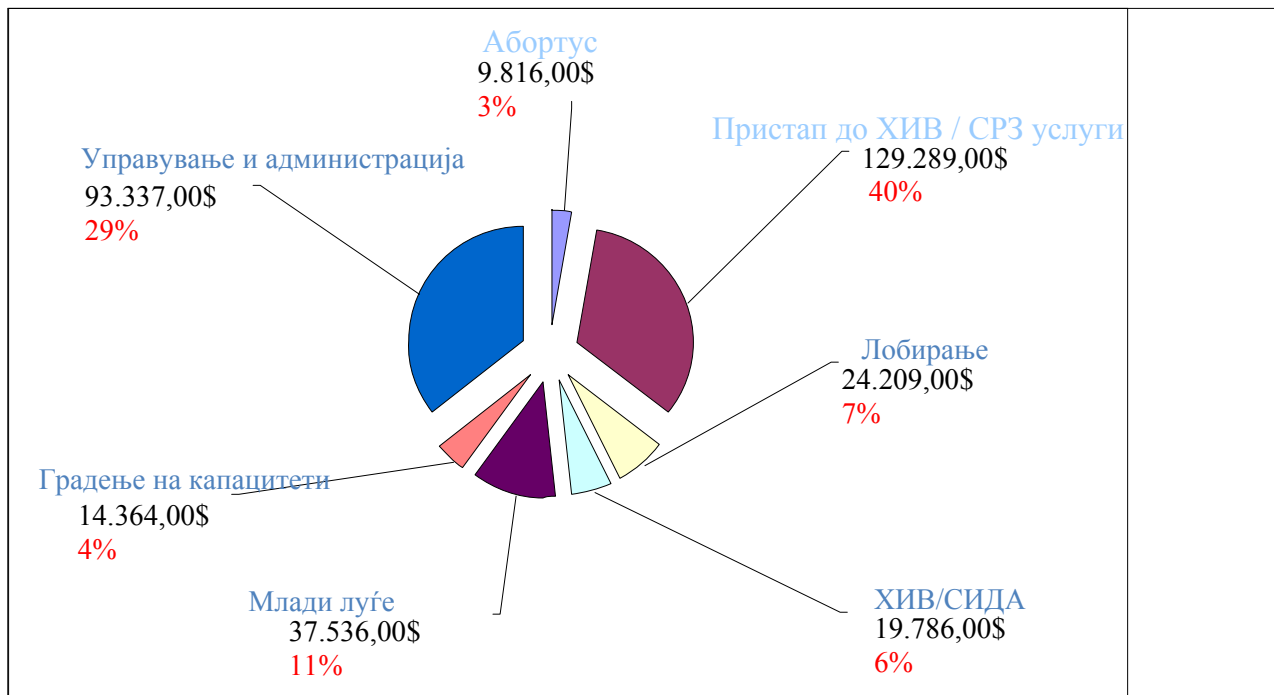
Приходите, добиени од Владата се зголемија и претставуваат 3% од вкупниот приход на ХЕРА во 2009 година, а се зголемиа за над 300% од 2008 година.

Приходи

Грантови од меѓународни фондации и невладини организации (US долар)	(US долар)
Меѓународната Федерација за Планирање на Родителство	119.636,00
Норвешката црква помош	59.504,00
Глобалниот фонд за борба против ХИВ / СИДА и туберкулоза и маларија	134.111,00
Вкупно	313.251,00
Грантови од Владата и владините агенции	
Град Скопје	6.269,00
Институтот за јавно здравство	5.807,00
Вкупно	12.076,00
Грантови од агенциите на ОН	
Фондот за население на Обединетите нации (УНФПА)	21.165,00
Програмата за развој на Обединетите нации (УНДП)	1.015,00
Вкупно	22.180,00
Членство	6.137,00
Приход од камати	1.264,00
ВКУПНО	354.908,00

Расходи

Активности на Х.Е.Р.А. гледани од страна на стратешките приоритети и стратегија за поддршка може да се разложат на следниов начин:

Членови на извршен одбор на ХЕРА

1. Милена Стефановиќ, Претседател
2. Даниел Калајџиевски, Секретар
3. Александра Вучковска
4. Жаклина Сопова
5. Зоран Јорданов
6. Стефан Стојановиќ

Вработени во ХЕРА

Бојан Јовановски
Извршен директор

Драшко Костовски

Програмски директор

Мила Чаровска

Програмски координатор Младински пријателски сервиси

Ива Михајловска

Социјален работник- Младински центар “Сакам да знам”, Шуто

Оризари

Весна Турмаковска

Психолог - Младински центар “Сакам да знам”, Шуто Оризари

Марија Драгојловиќ

Координатор - Младински центар “Сакам да знам”, Водно

Елизабета Божиноска

Програмски координатор ХИВ/СИДА

Александра Вучковска

Координатор за млади и врсничка едукација

Катерина Спасовска

Координатор на проект за туберкулоза

Милош Стојановиќ

Финансиски и административен директор

Дамјан Николов

Административен асистент

Лозан Киранџиски

Возач

Мирослав Јелиќ
Возач